

Voorjaarscongres 2001

D66
DEMOCRATEN

Congresboek R1

Congres 72 - 12 mei 2001
de Kunstmin - Dordrecht

INHOUDSOPGAVE

	pag
- contributieregeling 2002	2
- afdrachteregeing 2002 aan afdelingen en regio's	3
- Statuten en Huishoudelijk Reglement, wijzigingsvoorstellen	4
- kiessysteem, voorstellen en rapportage Landelijk Bestuur aan congres 72 over de uitvoering van motie 69.0055 inzake het kiessysteem	11

CONTRIBUTIEREGELING 2002

– voorstel ter vaststelling door congres 72 op 12 mei 2001 te Dordrecht

1 leden

Met onderstaande richtlijnen kunt u zelf de hoogte van uw contributie bepalen. Leden betalen hun contributie naar individuele draagkracht. Voor bepaling van uw bruto-jaarinkomen kunt u uitgaan van de schatting van uw bruto-jaarinkomen voor het betreffende contributiejaar.

bedrag	(of per kwartaal *)	bij een bruto jaarinkomen
25 euro	(of 6,25 euro p.k.)	tot het minimumloon
95 euro	(of 23,75 euro p.k.)	van minimumloon tot 45.000 euro
190 euro	(of 47,50 euro p.k.)	van 45.000 euro tot 90.000 euro
plus 50 euro	(of 12,50 euro p.k.)	voor elke 22.500 euro meer dan 90.000 euro.

* uitsluitend bij betaling per automatische incasso (zie onder)

- Nieuwe leden:
U betaalt het lopende en de nog komende kwartalen van het kalenderjaar waarin u lid bent geworden. Voor ieder kwartaal is een kwart van de jaarcontributie (zoals hierboven vermeld) verschuldigd. Daar de administratiekosten bij inschrijving 12 euro bedragen, is dit de minimumbijdrage voor het eerste jaar, ook als u na berekening van uw contributie op een lager bedrag uit zou komen. Voor de betaling dient u gebruik te maken van de acceptgirokaart die u krijgt toegestuurd. U wordt verzocht de contributie per omgaande te voldoen.
- Indien de minimumcontributie van 25 euro per jaar nog als te hoog wordt ervaren, kunt u zich schriftelijk (en vertrouwelijk) tot de penningmeester van het Landelijk Bestuur wenden. Er kan dan vermindering van de lidmaatschapsgelden worden verleend tot minimaal 12 euro per jaar.
- Voor jongeren t/m 27 jaar bestaat de mogelijkheid om lid te worden van tegelijkertijd D66 en de Jonge Democraten tegen een gereduceerd combinatietarief van 17 euro per jaar. U dient hiervoor uw geboortedatum bij aanmelding op te geven.
- Eenmaal per jaar wordt u in de gelegenheid gesteld middels een automatische incasso uw contributiebetaling in termijnen te regelen (per kwartaal). U dient hiertoe een machtigingsformulier in te vullen en ondertekend naar het Landelijk Secretariaat te zenden. Het machtigingsformulier staat afgedrukt op de achterzijde van het jaarlijks toegezonden contributieverzoek of wordt op verzoek toegezonden.
- De acceptgirokaart voor de betaling wordt u telkens vóór aanvang van het nieuwe kalenderjaar toegezonden. U wordt verzocht de contributie per omgaande, en uiterlijk op 1 februari, te voldoen of het incassoformulier te hebben ingezonden. Wilt u a.u.b. geen wijzigingen aanbrengen op de acceptgirokaart? Deze wordt automatisch verwerkt en wij krijgen de acceptgiro's niet meer te zien.
- Eenmaal betaalde contributie kan niet worden teruggevorderd.
- De contributie is mogelijk als gift aftrekbaar voor de inkomstenbelasting.

2 Donateurs

U ontvangt één keer per jaar een speciale donateurs-nieuwsbrief. De minimumdonatie is per jaar 7 euro, terwijl 30 euro het richtbedrag is. Meerdere donaties per jaar zijn mogelijk. De bedragen zijn als gift aftrekbaar van de inkomstenbelasting.

Regio- en afdelingsafdrachting 2002

Gelet op de recente forse wijziging in de regio- en afdelingsafdrachting voor 2001 voor de regio's wordt voorgesteld om de afdrachting 2002 ongewijzigd te laten

Het Landelijk Bestuur stelt voor:

- de regio-afdracht wordt vastgesteld op 2,50 euro per betalend lid, met een vast bedrag van 820 euro Dit bedrag wordt uitbetaald in drie tranches.
- regio's behouden de mogelijkheid om regio-informatie te publiceren in de Democraat volgens de daarvoor geldende regels
- de afdelingsafdracht wordt vastgesteld op 4,75 euro per betalend lid. Dit bedrag wordt uitbetaald in twee tranches

Het Landelijk Bestuur stelt voorts voor om de subsidieregeling voor activiteiten aan de basis voort te zetten.

Toelichting

Huidige afdrachtenregeling

Op het voorjaarscongres 2000 is de huidige regeling voor de regio- en afdelingsafdracht 2001 vastgesteld en deze is, naar aanleiding van de begroting 2001 op het najaarscongres 2000 gewijzigd. In de huidige regeling ontvangen de regio's f 5 50 per betalend lid, waarvan fl. 1800,- als vast bedrag. De afdracht wordt in 3 tranches uitbetaald. De afdelingen ontvangen fl. 10,50 per betalend lid. De afdracht wordt uitbetaald in 2 tranches van 70% en 30%.

Uitgangspunt voor de hoogte van de afdracht

Belangrijk uitgangspunt voor het Landelijk bestuur bij het bepalen van de hoogte van de afdrachten is een voldoende sterke financiële positie van afdelingen en regio's. Deze positie wordt natuurlijk slechts voor een beperkt deel bepaald door de afdracht van het Landelijk bestuur. Uit de ingestuurde jaarrekeningen van afdelingen en regio's blijkt dat een groot deel van de inkomsten ook verkregen wordt door bijdragen van de gemeenteraadsfracties, statenfracties en van individuele leden. Overigens ontvangen regio's nauwelijks bijdragen van individuele leden, alleen sommige kleinere regio's. Met het oog hierop en op de onafhankelijkheid wordt aan afdelingen en regio's gevraagd om apart in hun rekeningen te vermelden de schenkingsbedragen van individuele leden die hoger zijn dan fl. 2500,-. Daarnaast subsidieert het Landelijk bestuur via de regeling 'activiteiten aan de basis' concrete activiteiten die door afdelingen en regio's worden georganiseerd en voldoen aan de criteria van de regeling.

Subsidie-regeling 'activiteiten aan de basis'

Nauw verbonden met de regio- en afdelingsafdracht is de subsidie-regeling 'activiteiten aan de basis'. Deze subsidie-regeling bestaat al enige jaren en veel afdelingen en regio's hebben hierop een beroep gedaan. De regeling is bestemd voor startsubsidies aan nieuwe afdelingen en voor concrete activiteiten van afdelingen en regio's of combinaties daarvan waarvoor de reguliere begroting geen of te weinig ruimte biedt. Hierbij is van belang dat een begroting wordt overlegd met een specificatie van de kostenposten waarbij de afdeling en/of regio aangeeft een substantieel deel van de activiteit uit eigen middelen dan wel uit zelfstandig verworven middelen te kunnen betalen. Activiteiten die georganiseerd worden door relatief kleine afdelingen of activiteiten die gericht zijn op meerdere afdelingen en/of regio's krijgen in beginsel een voorkeursbehandeling.

Het Landelijk Bestuur is van mening dat deze regeling voortgezet moet worden in 2002. De bundeling van een substantiële hoeveelheid geld in deze subsidieregeling geeft de mogelijkheid om enthousiaste initiatieven van afdelingen en regio's of combinaties daarvan die anders zeer moeilijk of niet uitgevoerd kunnen worden vanwege de omvang van de reguliere begrotingen (met name grotere bijeenkomsten met een uitstraling naar buiten toe) net die financiële impuls te geven die nodig is. Daarom zal in de begroting 2002 wederom een toereikend bedrag voor deze subsidieregeling worden gereserveerd.

WIJZIGINGSVOORSTELLEN HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Het landelijk bestuur stelt voor het Huishoudelijk Reglement te herzien door aanpassing van onderstaande artikelen.

Art.	Oud	Nieuw	Toelichting
2.5, eerste lid, sub c schrappen Kop voor 2.6	c) zijn stem uit te brengen bij verkiezingen voor bijzondere organen Bijzondere leden en donateurs	Donateurs	<i>Overbodige bepaling gelet op artikel 2 5, eerste lid, sub a. Er zijn geen bijzondere leden meer.</i>
4.16, lid 2	De landelijke besluitvormingscommissie is in elk geval een permanente commissie van de ledenvergadering. Regio- en afdelingsvergaderingen kunnen als besluitvormingscommissie op overeenkomstig niveau als permanente commissie van de ledenvergadering, dan wel als commissie ad hoc van de ledenvergadering instellen. Voor iedere besluitvormingscommissie gelden de bepalingen van het huishoudelijk reglement	De landelijke besluitvormingscommissie is in elk geval een permanente commissie van de ledenvergadering Regio- en afdelingsvergaderingen kunnen besluiten een besluitvormingscommissie in te stellen. In het instellingbesluit dient te worden vastgelegd of deze commissie als permanente commissie van de ledenvergadering, dan wel als commissie ad hoc van de ledenvergadering wordt ingesteld. Voor iedere besluitvormingscommissie gelden de bepalingen van het huishoudelijk reglement.	<i>Door deze aanpassing is de besluitvormingscommissie niet langer verplicht op regio- en afdelingsniveau.</i>
4.20, lid 2	In een congresreglement, dat tegelijk met de congresagenda in het in artikel 5 6, eerste lid, bedoelde partijblad wordt gepubliceerd, legt het landelijk bestuur de data, die op grond van het gestelde in dit artikel en artikel 4 21 en 4.22 voor dit congres gelden, vast	Het landelijk bestuur maakt de data, die op grond van dit artikel en artikel 4 21 en 4.22 voor dit congres gelden in het in artikel 5.6, eerste lid, bedoelde partijblad bekend	<i>Aanpassing aan het eerder gewijzigde artikel 4 19</i>
5.4, lid 3 en 4	3. Het landelijk bestuur kan uitvoering van (delen van) het politiek wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de partij en van delen van het internationale beleid van de partij en overige delen van zijn beleid van de partij opdragen aan daartoe ingestelde rechtspersonen De statuten van deze rechtspersonen behoeven de goedkeuring van het landelijk bestuur 4. De statuten en reglementen van stichtingen waaraan het landelijk bestuur uitvoering van delen van het beleid heeft opgedragen behoeven de goedkeuring van het landelijk bestuur.	3. Het landelijk bestuur kan uitvoering van (delen van) het politiek wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de partij opdragen aan een daartoe ingestelde rechtspersoon. De statuten van deze rechtspersonen behoeven de goedkeuring van het congres 4. Het landelijk bestuur kan uitvoering van delen van het internationale beleid van de partij en overige delen van zijn beleid van de partij opdragen aan daartoe ingestelde rechtspersonen De statuten en reglementen van deze rechtspersonen behoeven de goedkeuring van het landelijk bestuur.	<i>Het derde en vierde lid van dit artikel zijn opnieuw geformuleerd om een duidelijke splitsing te maken tussen het politiek wetenschappelijk instituut en de overige stichtingen.</i>
5.7, nieuw lid na lid 1 met hernoeming van de overige leden.		De voorzitter van de in artikel 5.4, derde lid, bedoelde rechtspersoon is tevens portefeuillehouder politiek-wetenschappelijk onderzoek van het landelijk bestuur en wordt in die gezamenlijke hoedanigheid door het congres gekozen. De penningmeester van deze rechtspersoon is tevens een van de penningmeesters in het landelijk bestuur en wordt in die gezamenlijke hoedanigheid door het congres gekozen.	<i>Met deze toevoeging en de aanpassing van artikel 5 8, tweede lid, wordt het huishoudelijk reglement in overeenstemming gebracht met de concept-statuten van de SWB</i>
5.8, lid 2	Met inachtneming van het gestelde in artikel 8.27 worden de voorzitter en de (eerste) penningmeester door het congres in functie gekozen en worden de overige leden van het landelijk bestuur door het congres per te vervullen vacature gekozen. Deze verkiezingen vinden plaats volgens methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.	Met inachtneming van het gestelde in artikel 8 27 en artikel 5 7, tweede lid, worden de voorzitter en de (eerste) penningmeester door het congres in functie gekozen en worden de overige leden van het landelijk bestuur door het congres per te vervullen vacature gekozen. Deze verkiezingen vinden plaats volgens methode van bijlage B van het huishoudelijk reglement.	

7.1, lid 3	Het bestuur is verantwoordelijk voor het voorleggen van ontwerp teksten van (delen van) het politieke programma aan de ledenvergadering.	Het bestuur is verantwoordelijk voor het voorleggen van ontwerp teksten van (delen van) het politieke programma aan de ledenvergadering. De ledenvergadering kan het bestuur machtigen bedoelde ontwerp teksten ter goedkeuring in plaats van ter vaststelling aan haar voor te leggen.	<i>Hierdoor wordt de mogelijkheid gecreëerd om af te zien van de amenderingmogelijkheid van ontwerp teksten</i>
7.4, lid 1	Het verkiezingsprogramma bevat het beleid dat de partij in een periode van vier jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan tussentijds worden gewijzigd. Slechts het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk kunnen standpunten in algemene termen bevatten, doch deze mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan; deze inleidingen worden onder verantwoordelijkheid van de programmacommissie vervaardigd en zijn door de ledenvergadering niet amendeerbaar; het congres heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.	Het verkiezingsprogramma bevat het beleid dat de partij in een periode van vier jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan tussentijds worden gewijzigd. Het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk kunnen door het landelijk bestuur als niet amendeerbaar worden aangemerkt. Deze onderdelen kunnen standpunten in algemene termen bevatten maar mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan. Het congres heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.	<i>Door deze wijziging wordt het artikel in overeenstemming met artikel 7.3 gebracht.</i>
7.6, lid 1	Het Europees verkiezingsprogramma bevat het beleid dat de partij in een periode van vijf jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan niet tussentijds worden gewijzigd. Slechts het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk kunnen standpunten in algemene termen bevatten, doch deze mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan; deze inleidingen worden onder verantwoordelijkheid van de programmacommissie vervaardigd en zijn door de ledenvergadering niet amendeerbaar, het congres heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.	Het Europees verkiezingsprogramma bevat het beleid dat de partij in een periode van vijf jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan niet tussentijds worden gewijzigd. Het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk kunnen door het landelijk bestuur als niet amendeerbaar worden aangemerkt. Deze onderdelen kunnen standpunten in algemene termen bevatten maar mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan. Het congres heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.	<i>Door deze wijziging wordt het artikel in overeenstemming met artikel 7.3 gebracht</i>
8.2, lid 2	Het bestuur is er verantwoordelijk voor dat: a) slechts die kandidaten op vertegenwoordigende lijsten worden geplaatst die voldoen aan de wettelijke vereisten voor verkiezing, b) de omvang van die kandidatenlijst door de ledenvergadering wordt vastgesteld; c) een beroepsprocedure wordt aangehouden die beroep op het geschillencollege over de acceptatie van de kandidatuur mogelijk maakt, zodanig dat een uitspraak voor de interne verkiezingen aan de leden bekend kan zijn.	Het bestuur is er verantwoordelijk voor dat: a) slechts die kandidaten op vertegenwoordigende lijsten worden geplaatst die voldoen aan de wettelijke vereisten voor verkiezing; b) een beroepsprocedure wordt aangehouden die beroep op het geschillencollege over de acceptatie van de kandidatuur mogelijk maakt, zodanig dat een uitspraak voor de interne verkiezingen aan de leden bekend kan zijn.	<i>Aanpassing in verband met de wijziging van artikel 8.7.</i>
8.3	1 De landelijke en de regionale verkiezingscommissie is in elk geval een permanente commissie van de ledenvergadering. 2 De algemene afdelingsvergadering beslist of de afdelingsverkiezingscommissie een permanente commissie van de ledenvergadering dan wel commissie (ad hoc) van de ledenvergadering is. 3 Indien geen permanente afdelingsverkiezingscommissie is	1 De landelijke en de regionale verkiezingscommissie zijn in elk geval een permanente commissie van de ledenvergadering 2. De algemene afdelingsvergadering beslist of de afdelingsverkiezingscommissie een permanente commissie van de ledenvergadering dan wel commissie (ad hoc) van de ledenvergadering is. 3 Indien geen permanente afdelingsverkiezingscommissie is	<i>Door het nieuwe vierde lid wordt de mogelijkheid geschapen om het bestuur de rol van verkiezingscommissie te geven.</i>

	ingesteld kiest de algemene afdelingsvergadering uiterlijk veertien maanden voor de verkiezing van de gemeenteraad een verkiezingscommissie ad hoc	ingesteld kiest de algemene afdelingsvergadering uiterlijk veertien maanden voor de verkiezing van de gemeenteraad een verkiezingscommissie ad hoc 4 De ledenvergadering op het desbetreffende niveau kan beslissen het bestuur aan te wijzen als verkiezingscommissie. De leden van de tot die beslissing bestaande verkiezingscommissie treden in dat geval van rechtswege af. Een bestuurslid dat zich kandidaat heeft gesteld als bedoeld in artikel 8.13 dan wel artikel 8.26 neemt niet aan de beraadslagingen en besluitvorming omtrent de desbetreffende interne verkiezingen deel. In afwijking van artikel 2.7 is het lidmaatschap van het als verkiezingscommissie aangewezen bestuur wel verenigbaar met het lidmaatschap van de stemadviescommissie	
8.7	Uiterlijk veertien maanden voor de verkiezingen als bedoeld in artikel 8.6, lid 1 en 2 neemt in het geval van deelname aan deze verkiezingen de ledenvergadering van het overeenkomstige niveau op voorstel van het bestuur de navolgende besluiten: a) de vaststelling van het profiel als bedoeld in artikel 8.9 b) het aanvangs- en sluitingstijdstip van de aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling voor het lijsttrekkerschap met inachtneming van artikel 8.10 c) het aanvangs- en sluitingstijdstip van de aanmeldingstermijn voor de overige kandidaten als bedoeld in artikel 8.11, eerste lid d) de datum van vaststelling van de definitieve kandidaatstelling als bedoeld in artikel 8.11, tweede lid e) de datum van de verkiezing van de lijsttrekker als bedoeld in artikel 8.10 f) het minimaal te behalen percentage vermeldingen bij de poststemming voor plaatsing op de kandidatenlijst ingevolge de Kieswet g) het maximaal aantal kandidaten dat geplaatst wordt op een kandidatenlijst ingevolge de kieswet h) het minimale en maximaal aantal te vermelden kandidaten op het stembiljet als bedoeld in artikel 8.19 i) het aanvangs- en sluitingstijdstip voor het inzenden van de stembiljetten als bedoeld in artikel 8.19. Bij de vaststelling van het tijdpad voor de verkiezingen kunnen de maand juli en de periode van 15 december tot en met 1 januari buiten beschouwing worden gelaten.	Uiterlijk veertien maanden voor de verkiezingen als bedoeld in artikel 8.6, lid 1 en 2 neemt in het geval van deelname aan deze verkiezingen het bestuur de navolgende besluiten: a) de vaststelling van het profiel als bedoeld in artikel 8.9 b) het aanvangs- en sluitingstijdstip van de aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling voor het lijsttrekkerschap met inachtneming van artikel 8.10 c) het aanvangs- en sluitingstijdstip van de aanmeldingstermijn voor de overige kandidaten als bedoeld in artikel 8.11, eerste lid d) de datum van vaststelling van de definitieve kandidaatstelling als bedoeld in artikel 8.11, tweede lid e) de datum van de verkiezing van de lijsttrekker als bedoeld in artikel 8.10 f) het minimaal te behalen percentage vermeldingen bij de poststemming voor plaatsing op de kandidatenlijst ingevolge de Kieswet g) het maximaal aantal kandidaten dat geplaatst wordt op een kandidatenlijst ingevolge de kieswet h) het minimale en maximaal aantal te vermelden kandidaten op het stembiljet als bedoeld in artikel 8.19 i) het aanvangs- en sluitingstijdstip voor het inzenden van de stembiljetten als bedoeld in artikel 8.19.	<i>Door deze wijziging wordt het bestuur bevoegd tot het nemen van een groot aantal procedurele beslissingen</i>
8.12 schrappen sub g met henummering	g de verkiezingsdatum lijsttrekker		<i>Doublure</i>
8.19, lid 4 verplaatsen naar 8.20, lid 4	De verkiezingscommissie maakt de uitslag door toezending van het proces-verbaal "bepaling uitslag poststemming" bekend aan de kandidaten en het verantwoordelijk bestuur.	De verkiezingscommissie maakt de uitslag door toezending van het proces-verbaal "bepaling uitslag poststemming" bekend aan de kandidaten en het verantwoordelijk bestuur.	<i>Redactioneel Bepaling past beter in artikel 8.20</i>
8.26, lid 11	In een zitting tijdens de ledenvergadering bepaalt de verkiezingscommissie overeenkomstig bijlage A of B de uitslag van de stemming	In een zitting tijdens de ledenvergadering bepaalt de verkiezingscommissie overeenkomstig bijlage A of B de uitslag van de stemming. Indien de stemming	<i>Uitwerking van de wijziging van artikel 8.3</i>

		vacatures in het bestuur betreft en toepassing is gegeven aan artikel 8 3, vierde lid, wordt deze uitslag bepaald door een daartoe door de ledenvergadering ingestelde stemcommissie ad hoc	
10.1, lid 1	De bestuurdersvereniging is een sectie van de partij en geldt als een bijzonder orgaan als bedoeld in de statuten	De bestuurdersvereniging is een sectie van de partij	<i>Aanpassing aan de laatste wijzigingen van de statuten Alleen het geschillencollege wordt nog aangemerkt als bijzonder orgaan</i>

STATUTEN VAN DE STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU D66

Een besluit over wijziging van deze statuten wordt genomen met een meerderheid van tenminste tweederde van de geldig uitgebrachte stemmen.

VOORSTEL

de tekst van de Statuten van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66 in hun geheel te vervangen door de volgende tekst
Deze tekst wordt als bijlage gevoegd bij het Huishoudelijk Reglement van de partij

STATUTEN VAN DE STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU D66

Artikel 01.

De stichting draagt de naam. Stichting Wetenschappelijk Bureau D66 en is gevestigd te 's-Gravenhage.

Artikel 02.

1. De stichting heeft ten doel het onafhankelijk verrichten of doen verrichten van politiek-wetenschappelijk werk op de middellange en lange termijn ten behoeve van de partij D66 en haar fracties in vertegenwoordigende lichamen.
2. Zij zal daartoe onder andere:
 - a) bestaande en nieuw op te richten werkgroepen begeleiden en hun werk coördineren,
 - b) op eigen initiatief of op verzoek adviezen geven;
 - c) studies en ander politiek-wetenschappelijk materiaal publiceren.

Artikel 03.

De geldmiddelen van de stichting bestaan uit:

- a) vrijwillige bijdragen;
- b) erfstellingen, legaten en schenkingen;
- c) subsidies,
- d) leningen;
- e) opbrengst van vermogen en alle overige baten.

Artikel 04.

1. Het stichtingsbestuur bestaat uit een oneven aantal van tenminste drie leden, te weten een voorzitter, een secretaris en een penningmeester.
2. Bestuursleden dienen lid te zijn van de partij.
3. De leden van het stichtingsbestuur worden rechtstreeks gekozen door het congres van de partij met de voorzitter en de penningmeester in functie.
4. Het bestuur benoemt, uit de op grond van het bepaalde in het derde lid gekozen leden, een secretaris. De functie van secretaris kan met een andere bestuursfunctie worden gecombineerd.
5. De voorzitter van de SWB is tevens portefeuillehouder politiek-wetenschappelijk werk in het landelijk bestuur. De penningmeester van de SWB is tevens penningmeester bedrijfsvoering in het landelijk bestuur. Zij worden in die gezamenlijke hoedanigheid door het congres van de partij gekozen
6. Het derde lid van het stichtingsbestuur vervult geen functie binnen het landelijk bestuur en vervult binnen de SWB de functie van voorzitter van de Raad van Advies
7. Het bestuurslidmaatschap eindigt drie jaar nadat het een aanvang nam. Een aftredend bestuurslid kan ten hoogste éénmaal achtereenvolgens worden herbenoemd. Voor zover nodig wordt de termijn van drie

jaar verlengd met de tijd tot aan het eerstkomende congres van de partij. Het mandaat van het bestuurslid, dat bij tussentijds aftreden wegens plaatsvervulling in het bestuur werd opgenomen, eindigt met het moment dat het mandaat van zijn voorganger zou zijn geëindigd. Indien een bestuurslid al lid was van het landelijk bestuur eindigt het lidmaatschap van het bestuur tevens op het tijdstip waarop het lidmaatschap van het landelijk bestuur eindigt.

Artikel 05.

1. Zowel de zitting hebbende bestuursleden gezamenlijk, als de voorzitter, secretaris en penningmeester ieder afzonderlijk, vertegenwoordigen de stichting in en buiten rechte.
2. Uitgaven boven een van tevoren in overleg vast te stellen bedrag behoeven de goedkeuring van voorzitter en penningmeester.

Artikel 06.

Het bestuurslidmaatschap eindigt door

- a) overlijden;
- b) aftreden volgens het bepaalde in artikel 04 van deze statuten;
- c) schriftelijk als bestuurslid bedanken;
- d) verlies van lidmaatschap van de partij;
- e) een daartoe strekkend besluit van het congres van de partij.

Artikel 07.

- 1 Het bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter of twee bestuursleden dit wensen, doch tenminste eenmaal per jaar.
- 2 Besluiten kunnen slechts genomen worden in een vergadering, waarin tenminste de absolute meerderheid van de zitting hebbende bestuursleden aanwezig is, en worden genomen met absolute meerderheid van stemmen, behoudens het bepaalde in artikel 07, sub 4 van deze statuten.
3. Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
4. Het inhoudelijk jaarprogramma moet bij unanimité door het voltallige bestuur worden vastgesteld.

Artikel 08.

Bestuursleden kunnen alle besluiten, welke zij in vergadering kunnen nemen, ook buiten vergadering nemen. Daartoe worden de voorstellen aan alle bestuursleden toegezonden en een besluit is alsdan genomen, indien zoveel van de zitting hebbende bestuursleden zich tegenover de secretaris van de stichting, schriftelijk, per fax of per e-mail voor het voorstel hebben verklaard, als nodig is in een voltallige bestuursvergadering.

Artikel 09.

1. De stichting kan een werkorganisatie instellen of haar werkzaamheden opdragen aan het landelijk secretariaat van de partij.
2. De stichting kan de leiding van het bureau toevertrouwen aan een door haar te benoemen bureauhoofd en stelt alsdan diens bevoegdheden en verplichtingen vast.

Artikel 10.

1. Aan de stichting wordt een Raad van Advies toegevoegd.
2. Het stichtingsbestuur kan personen, van wie in hoge mate een politiek-wetenschappelijk inzicht of politiek-wetenschappelijke inbreng mag worden verwacht, tot lid van de Raad van Advies benoemen. Deze benoeming geldt voor de periode van drie jaar. Herbenoeming voor een zelfde termijn is mogelijk.
3. Het stichtingsbestuur regelt de taak en de werkwijze van de Raad van Advies.
4. De Raad adviseert jaarlijks over het inhoudelijk jaarprogramma van de SWB.
5. De voorzitter van de Raad van Advies is tevens lid van het SWB-bestuur.

Artikel 11.

1. Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.
2. Voorafgaand aan het kalenderjaar biedt de penningmeester aan het stichtingsbestuur een conceptbegroting aan, waarna het stichtingsbestuur de begroting vaststelt.
3. Zo spoedig mogelijk na afloop van het boekjaar wordt een door een registeraccountant gecontroleerde balans en een rekening en verantwoording over het afgelopen boekjaar aangeboden.
4. Goedkeuring door het stichtingsbestuur van vermelde jaarstukken strekt tot décharge van het door de penningmeester gevoerde beheer. Het stichtingsbestuur laat zich daarbij adviseren door de landelijke financiële commissie van D66.

- 5 Nadat het stichtingsbestuur de vermelde jaarstukken heeft goedgekeurd, zijn deze ter inzage van het bestuur van de partij.

Artikel 12.

1. Het bestuur kan besluiten deze statuten te wijzigen. Het wijzigingsbesluit heeft de goedkeuring van de algemene ledenvergadering van de partij.
2. Een wijziging treedt niet eerder in werking, dan nadat een notariële akte is opgemaakt.

Artikel 13.

De stichting kan ontbonden worden door.

- a) een daartoe strekkend besluit van het congres van de partij;
- b) insolventie, nadat zij in staat van faillissement is verklaard of door opheffing van het faillissement wegens de toestand van de boedel,
- c) door de rechter, in de gevallen door de wet bepaald.

Artikel 14.

- 1 Bij de ontbinding van de stichting, uit welke oorzaak ook, geschiedt de vereffening met inachtneming van de desbetreffende bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek.
2. Het bestuur stelt de bestemming van een batig saldo vast zoveel mogelijk in overeenstemming met de doelstelling van de stichting.

Voorstellen en rapportage
Landelijk Bestuur aan congres 72
over de uitvoering van motie 69.0055
inzake het kiessysteem.

Inhoud:

- A voorstellen Landelijk Bestuur aan congres 72
tevens toevoeging punt aan de agenda onder Partij-aangelegenheden,
2^e blok
- Aa voorstel Landelijk Bestuur aan congres 72
m.b.t. bijlage A van het Huishoudelijk Reglement
- B advies Landelijke Verkiezingscommissie
- C rapportage K. Anthonisse
- D rapportage prof. H.C.M. de Swart en dr. T. Storcken
- E motie 69.0055
- F een selectie uit de geschiedenis van de D66-discussie over het kiessysteem
sinds 1996 met de nadruk op de discussie over het matrixsysteem

Aanvullingen:

- 1 In congresstuk Z, bijlage A in de kop staat vermeld dat er een computerprogramma voor het matrixsysteem op de website zal worden geplaatst. Dit zal niet geschieden.
- 2 Bijlage Z-2 – handleiding ter informatie is inmiddels vervallen.
- 3 Bij het nieuwe agendapunt kiessysteem konden tot 10 april moties en amendementen worden ingediend. Er is 1 motie ingediend, die opgenomen wordt in congresboek A, dat op 26 april a.s. op de website wordt geplaatst.

Kiessysteem

Congres 69 vroeg via en n a v. motie 69.055 om een aantal zaken:

- 1 een vergelijking tussen de kiessystemen Borda, EOS en het matrix-systeem, gegeven de binnen de partij geldende spelregels voor het kiezen van partijfunctionarissen, respectievelijk van kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen, met als beoordelingscriteria.
 - a de mate waarin het systeem een afspiegeling oplevert van de wensen van diegenen die een stembiljet invullen;
 - b de mate van doorzichtigheid van het systeem.
- 2 onderzoek naar het "approval systeem"
- 3 onderzoek naar verbetering van het huidige kiessysteem.
- 4 de bij punt 1 bedoelde vergelijking door een tweetal deskundigen te laten maken, zodanig dat hun advies beschikbaar zal zijn op congres 70.
- 5 om bij gelijklopend advies van de deskundigen en indien het een voorkeur betreft ten nadele van het huidige systeem, alle voorbereidingen te treffen die nodig zijn, om op het volgend congres van kiessysteem te kunnen veranderen;
- 6 om bij verdeeld advies van de deskundigen het als partij zoeken naar een beter kiessysteem verder te laten rusten.

Het Landelijk Bestuur heeft de twee door de indiener bedoelde deskundigen van buiten de partij via de indiener verzocht om een advies uit te brengen.

Dat advies was gelijklopend en ten faveure van het matrixsysteem

Art. 03 1 van de Statuten stelt als een van de doelstellingen van de partij "het ervoor ijveren dat besluitvorming plaatsvindt na onbevooroordeelde afweging van alle ter zake doende feiten en vooruitzichten"

Met dit doel voor ogen verzocht het LB een deskundig partijlid om een reactie op het advies van de beide deskundige niet-partijleden te formuleren.

Daarnaast verzocht het LB de LVC uit hoofde van haar reglementaire verantwoordelijkheid (HR art. 8.3.3) om over beide stukken te adviseren en tevens mogelijke verbeteringen aan het huidige systeem aan te geven.

Op basis van deze informatie en uit hoofde van haar verantwoordelijkheid voor de kandidaatstellers en verkiezingsprocedures conform artikel 8.1.1 en zijn verantwoordelijkheid voor het in algemene zin leiding geven aan de partij (Statuten art. 18.1) legt het LB de volgende **voorstellen** aan congres 72 voor:

- 1 kennis te nemen van de 3 adviezen en de samenvatting van eerdere adviezen, die hierbij integraal als achtergrondinformatie aan het congres worden aangeboden;
- 2 thans niet over te gaan tot wijziging van het systeem van het tellen van stemmen aangezien
 - a de materie te complex is;
 - b zowel het EOS-systeem als het matrix-systeem alleen via een computertelling te realiseren zijn;
 - c zowel de werking van het EOS-systeem als die van het matrix-systeem moeilijk uit te leggen zijn voor de verkiezingscommissies en de leden;
 - d het onverantwoord is om afdelingen te verplichten om tot een ander kiessysteem over te gaan in het jaar waarin de interne verkiezingen voor de Gemeenteraad plaatsvinden;
- 3 akkoord te gaan met een goed voor te bereiden proef met het matrixsysteem bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 2003, waarbij een aselechte groep naast het stembiljet voor de gewone geldige telling, het verzoek krijgt om een tweede stembiljet in te vullen voor onderzoek. Daarover wordt aan het daaropvolgende congres gerapporteerd.

Uit hoofde van haar statutaire verplichting tot uitvoering van de besluiten van het congres (Statuten art. 19 1) legt het LB tevens de volgende voorstellen voor aan het congres, met het **uitdrukkelijke advies aan het congres deze niet aan te nemen**.

- 4 a bijlage A van het Huishoudelijk Reglement te wijzigen conform bijlage 3A
- b Hfl. 4500,-- (aantal afdelingen zonder internet-aansluiting x (kosten schijfje + portokosten) plus 4 regionale instructiebijeenkomsten ad Hfl 1000,-- per bijeenkomst) uit het Verkiezingsfonds beschikbaar te stellen voor het beschikbaarstellen van het nieuwe telprogramma en het instrueren van afdelingen in de telmethode conform bijlage 3A

BIJLAGE A van het Huishoudelijk Reglement bij voorstel 4a

wijzigingsvoorstel ter uitvoering van congresmotie 69.00555 met het uitdrukkelijke advies aan het congres dit voorstel niet aan te nemen.

BIJLAGE A – wijzigingsvoorstel bij voorstel aan congres 72 als uitvoering van motie 69.0055.

METHODE VOOR HET VERKIEZEN VAN PERSONEN TER VERVULLING VAN PLAATSEN OP KANDIDATENLIJSTEN VOOR VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN EN VOOR DE VERVULLING VAN MEERDERE GELIJKE VACATURES IN EEN BESTUUR OF COMMISSIE

Stemming

Artikel 1.

1. Alle stemgerechtigden ontvangen een lijst, waarop alle kandidaten in willekeurige volgorde zijn vermeld, alsmede een stembiljet.
2. De stemgerechtigden stemmen door op het stembiljet tenminste een minimum en ten hoogste een maximum, door het verantwoordelijke bestuur te bepalen, aantal namen van verschillende kandidaten te noteren in volgorde van hun voorkeur. Indien het betreft een verkiezing ter vervulling van vacatures in een bestuur of commissie, is het aantal namen dat ten hoogste op het stembiljet mag worden genoteerd gelijk aan het aantal te vervullen vacatures.
3. De stembiljetten worden bij de verkiezingscommissie ingeleverd en geteld.

Verkiezing

Artikel 2.

De verkiezingscommissie bepaalt de uitslag als volgt.

- 2.1 De namen van alle kandidaten worden op beide assen in een matrix conform voorbeeld op de website opgenomen.
- 2.2 De voorkeursvolgorde van elk stembiljet wordt afzonderlijk als volgt ingevuld. Indien kandidaat X is geselecteerd, wordt in de kolom links van de matrix in de vakjes van de rij achter diens naam een streepje in de kolom onder de naam van elke andere kandidaat ten opzichte van wie kandidaat X de voorkeur heeft verworven, inclusief de niet geselecteerde kandidaten, gezet. Dit wordt voor alle kandidaten herhaald.
- 2.3 Per kandidaat worden alle streepjes van de rij achter elke naam bij elkaar opgeteld en met een cijfer links onder in het vakje weergegeven.
- 2.4 Vervolgens wordt per paar van kandidaten vastgesteld wie de meeste streepjes heeft gekregen door telkens twee vakjes die binnen de matrixfiguur aan weerszijden van de diagonaal (de vakjes gemarkeerd door de kruisjes) elkaars "spiegelbeeld" zijn, met elkaar te vergelijken. Wanneer het cijfer linksonder in het ene vakje groter is dan dat in het gespiegelde vakje, dan wordt rechtsonder in het eerste vakje een 1 gezet en in het andere een 0. Wanneer het aantal streepjes gelijk is, wordt in beide vakjes een ½ vermeld.
- 2.5 Voor elke rij worden de getallen rechtsonder in de vakjes bij elkaar opgeteld – en het resulterende cijfer wordt in de kolom rechts van de matrix onder het kopje "tot." vermeld. Het cijfer geeft het aantal (tegen)kandidaten weer waarvan de betreffende kandidaat gewonnen heeft. De kandidaten worden vervolgens gerangschikt in de volgorde van het aantal kandidaten waarvan de betreffende kandidaat heeft gewonnen.
- 2.6 Op de website van D66 wordt een programma ter beschikking gesteld dat dit vergelijkingswerk uitvoert en de uitslag berekent.

Geldigheid

Artikel 3.

Een stembiljet is geldig als het is ingevuld conform artikel 1, tweede lid. Indien op het stembiljet een niet kandidaat is aangegeven, wordt het geacht deze informatie niet te bevatten. Als een kandidaat op één stembiljet meerdere malen is aangegeven, wordt daarvan slechts de hoogste voorkeur in

aanmerking genomen. Indien op een stembiljet een voorkeur zodanig is aangegeven, dat twijfel ontstaat ten aanzien van de bedoeling van de betrokken kiesgerechtigde, wordt deze voorkeur van onwaarde geacht. In alle andere gevallen, die afwijken van het bepaalde in artikel 1, tweede lid bepaalt de verkiezingscommissie ten aanzien van de geldigheid.

Toelichting:

Gebruik van het computerprogramma

- 1 Haal op de landelijke website van D66 het programma op, dat nodig is voor het verwerken van de stembiljetten.
- 2 Lees eerst de beknopte instructie Volg stap voor stap de instructies van het programma.
- 3 Na het invoeren van de gegevens van alle stembiljetten doet de computer het vergelijkingswerk en berekent de uitslag.

Advies Landelijke Verkiezingscommissie inzake motie 69.0055 en de twee adviezen.

- 01 Inleiding
De LVC heeft kennisgenomen van de adviezen aangaande de discussie rondom het Kiessysteem en geeft als direct betrokkene bij de uitvoering van het D66-kiessysteem haar advies aan het LB.
- 02 Probleem
Reden om het kiessysteem te willen veranderen is het 'probleem van strategisch stemmen'. De LVC vindt dat een kiessysteem aan de volgende voorwaarden moet voldoen:
- inzichtelijk zijn;
- bijdragen aan een zo groot mogelijke participatie.
- 03 Advies
Gezien de keuzen die voorliggen, heeft de LVC geconstateerd dat het Borda-systeem het meest inzichtelijk is. Daarin is het meest helder hoe de uiteindelijke uitslag tot stand gekomen is. Het matrix-model en het EOS zijn ingewikkelder in de totstandkoming van de uitslag en in uitleg. Dit laatste verhoogt niet de participatie om deel te nemen aan de poststemming.
- Om te kijken hoe strategisch stemmen binnen dit systeem tegegaan kan worden zijn er drie ideeën.
- 1 verlaag het aantal minimum in te vullen kandidaten.
Gedacht kan worden aan het loslaten van een minimum aantal in te vullen kandidaten of deze terug te brengen naar een kleiner aantal, zodat stembiljetten niet opgevuld worden met kandidaten die 'dan maar moeten', omdat anders het formulier niet geldig is.
 - 2 zorg voor een evenwichtig stemadvies.
Een stemadvies dat een evenwicht kent tussen zittende mensen en nieuw talent, en daarmee een tegenreactie zoveel mogelijk voorkomt.
 3. verhogen van de participatie.
Strategische stemmen zullen minder zwaar in de uitslag meewegen, indien de 'opkomst', dus het aantal ontvangen stembiljetten hoger is. Een middel om dit te bewerkstelligen is de drempel voor deelname zo laag mogelijk te maken, bijvoorbeeld door als retouradres het antwoordnummer te gebruiken.

De LVC adviseert vast te houden aan het Borda-systeem en daarbinnen te kijken naar mogelijkheden.

**Advies Ko Anthonisse
inzake het interne kiessysteem**
15 februari 2001

Advies inzake het interne kiessysteem
een *second opinion*, door Ko Anthonisse, 13 februari 2001

Samenvatting

Het **matrixsysteem** dient zonder voorbehoud te worden **afgewezen** als methode om kandidatenlijsten samen te stellen. Het matrixsysteem is extreem nadelig voor kandidaten die slechts door een (zelfs grote) minderheid worden gesteund. De volgorde op de kandidatenlijst is daardoor **geen afspiegeling** van de voorkeuren van de leden, en dat past niet bij het karakter van D66.

Het huidige systeem (**Borda**) en **EOS** (=STV, indertijd gepropageerd door Opschudding) geven **wel een afspiegeling**. Het is aannemelijk dat minderheden beter af zijn met EOS dan met Borda (EOS zou daardoor een betere afspiegeling geven), vast staat dat strategisch stemmen met EOS meer effect heeft dan met Borda. Het zou **onverantwoord** zijn om nu, zonder verder onderzoek, voor **EOS** te kiezen. Blijft over: vooralsnog **Borda handhaven**.

Advies

Het Landelijk Bestuur van D66 heeft mij gevraagd om een bijdrage te leveren aan de discussie over het interne kiessysteem. Daarbij is mij het advies van De Swart en Storcken ter beschikking gesteld. Vanuit mijn algemene beroepsmatige/wiskundige belangstelling voor het toepassen van kwantitatieve methoden in praktische situaties, mijn lidmaatschap van de commissie HIS, mijn betrokkenheid bij de commissie KES en enig eigen onderzoek naar de werking van enkele kiessystemen (1, zie bijlage) voldoe ik graag aan dit verzoek.

Ik beperk me tot de keuze van een methode, waarbij alleen het matrixsysteem (2), EOS en het huidige systeem (Borda) aan de orde zijn. Zowel door HIS als KES zijn diverse behartenswaardige suggesties gedaan over allerlei praktische/procedurele zaken rondom het gebruik van een systeem. Dat alles laat ik hier buiten beschouwing, met één uitzondering: de te gebruiken methode zou in de vorm van een computerprogramma (beheerd door de LVC) aan de afdelingen en regio's ter beschikking moeten worden gesteld.

Meerderheid of afspiegeling

Veronderstel eens dat bij een verkiezing voor het samenstellen van een kandidatenlijst de volgende biljetten worden ingeleverd:

70 biljetten met kandidaten	A	B	C	D
69 biljetten met kandidaten	e	f	g	h

Wat is met deze biljetten de juiste uitslag ?

Is het

A B C D e f g h (meerderheidsregel)

of is het

A e B f C g D h (afspiegelingsregel) ?

Het verschil tussen de twee uitslagen is duidelijk: de meerderheidsregel plaatst alle kandidaten van de meerderheid voor alle kandidaten van de minderheid, de afspiegelingsregel plaatst de kandidaten van meerderheid en minderheid om en om. In het eerste geval zal de meerderheid van de kiezers tevreden zijn en de minderheid teleurgesteld, in het tweede geval kan eigenlijk iedereen tevreden zijn.

Zowel de commissie HIS als de commissie KES koos **voor de afspiegeling** en **tegen** het gebruik van **meerderheidssystemen**. Met die keus was en ben ik het van harte eens (3) omdat de afspiegeling past bij het karakter van D66. Het debat op basis van argumenten is een reden van bestaan, verschillen van inzichten worden positief gewaardeerd (uit nieuwsgierigheid en omdat ze de motor zijn achter vernieuwing en verbetering), opvattingen van minderheden mogen gehoord worden. De **meerderheidssystemen** leiden tot **frustratie** bij minderheden omdat hun omvang geen gewicht in de schaal legt (4) en een klein stemmenverschil tot een groot verlies in posities op de lijst leidt (5) en daarmee tot weinig betrokkenheid bij het verdere beleid. De **afspiegelingsystemen** leiden tot **redelijke** posities voor minderheden, afhankelijk van hun omvang, en daarmee tot meer betrokkenheid.

Als je de boel een beetje bij elkaar wilt houden kun je maar beter geen meerderheidsregel toepassen

Zowel huidig systeem (Borda) als EOS geven afspiegeling.

In de als voorbeeld gegeven situatie hebben de (kleinst mogelijke) meerderheid en de (grootst mogelijke) minderheid kennelijk geheel verschillende voorkeuren. In de praktijk zal zich dat zelden voordoen. Deze extreme situatie is echter heel geschikt om duidelijk te maken dat een andere methode tot kwalitatief wezenlijk andere resultaten kan leiden.

Strategische manipulatie

Rond strategisch stemmen (6) wordt doorgaans gesproken in termen van oneerlijkheid, morele verontwaardiging en insinuaties. Feiten over de omvang van het verschijnsel en het effect op de kandidatenlijsten zijn echter niet beschikbaar. Zulke feiten zijn ook niet verkrijgbaar, want alleen als ik het zelf doe weet in *zeker* dat er strategisch gestemd is. Aan de hand van ingeleverde stembiljetten of het overzicht van de plaatsing van kandidaten kan ik wel (sterke) *vermoedens* hebben, maar meer ook niet. (6a)

Strategisch stemmen is een ongrijpbaar fenomeen. Als je het als een kwaad beschouwt kun je natuurlijk een methode kiezen waarbij strategisch stemmen weinig tot geen effect heeft. Dan kom je vanzelf bij de matrixmethode uit (7) en daarmee haal je dan het -naar mijn mening veel grotere- kwaad van de meerderheidsregel binnen.

Vermoedens van strategisch stemmen zijn er in het bijzonder als kandidaat X op aardig wat biljetten op de eerste plaats staat. Als eerst de lijsttrekker wordt gekozen en pas daarna de stemming over de volgorde op de rest van de lijst wordt gehouden is er vermoedelijk al heel wat kou uit de lucht.

Het hele probleem kan ook worden weg-gedefinieerd (7a).

Borda of EOS

De commissie KES deed de suggestie om het huidige systeem (Borda) en EOS door een kleine werkgroep met elkaar te laten vergelijken. Voorzover mij bekend is een dergelijk onderzoek nog niet gedaan. Het is daarom niet verantwoord om een keuze tussen deze twee te maken.

EOS is indertijd gepropageerd door Opschudding, met twee argumenten. EOS zou een betere afspiegeling geven en EOS zou ongevoelig zijn voor strategisch stemmen.

Het eerste punt heb ik niet onderzocht, maar het lijkt me wel aannemelijk dat minderheden met EOS beter af zijn dan met Borda (8). Het tweede punt heb ik tamelijk uitvoerig onderzocht (9), met als conclusie dat strategisch stemmen onder EOS juist meer effect heeft dan onder Borda.

Strategisch stemmen is altijd een minderheidsactie. Daarom valt ook te verwachten dat het weinig of geen effect heeft bij methoden die onvriendelijk zijn voor minderheden en meer effect bij methoden die vriendelijker zijn.

De eventuele keus tussen Borda en EOS is een afweging tussen de waarde van betere afspiegeling en de bezwaren tegen meer (al dan niet vermeend) strategisch stemmen.

Conclusie

Het **matrixsysteem** dient zonder voorbehoud te worden **afgewezen** als methode om kandidatenlijsten samen te stellen. Het matrixsysteem doet geen recht aan de voorkeuren van (zelfs grote) minderheden. De volgorde op de kandidatenlijst is daardoor **geen afspiegeling** van de voorkeuren van de leden, en dat past niet bij het karakter van D66.

Het huidige systeem (**Borda**) en **EOS** geven **wel een afspiegeling**. Het is aannemelijk dat minderheden beter af zijn met EOS dan met Borda, vast staat dat strategisch stemmen met EOS meer effect heeft dan met Borda. Het zou **onverantwoord** zijn om nu, zonder verder onderzoek, voor **EOS** te kiezen. Blijft over: vooralsnog **Borda handhaven**.

Bijlage

(1) Dit heeft tot een drietal artikelen geleid.

Evenredige vertegenwoordiging in gemeenschappelijke regelingen
Bestuur 4 (1985) 20-23

Zetels is macht
voorstellen tot verbetering van het kiesstelsel
Wetenschappelijk Bureau D66 (1986)

De prioriteiten van de groep
in: J. Geurts et al (eds), *Wiskunde en besliskunde 25 jaar later*
1989 Tilburg University Press

(2) In het kader van een consultatie heb ik in 1970 een matrixmethode bedacht, zoals ongetwijfeld velen eerder en later ook hebben gedaan, want het is een simpele en mooie aanpak om individuele voorkeursvolgorden samen te voegen tot de voorkeursvolgorde van de groep. Het mooie is dat direct met de volgorderelaties wordt gewerkt, dus zonder min of meer willekeurige toekenning van punten aan plaatsen. Het technische probleem met deze methode is hoe eventueel optredende cycli (bijvoorbeeld A wint van B, B wint van C en C wint van A, maar het kunnen ook meerdere gedeeltelijk overlappende cycli zijn van meer kandidaten) moeten worden doorbroken. Ik loste dat op met een optimaliseringstechniek, zodat in de uitkomst zoveel mogelijk uitspraken van respondenten over de volgorde van tweetallen items werden gevolgd.

(3) Na 1970 was ik overtuigd van de superioriteit van de matrixmethode. Een lid van de commissie HIS heeft mij aan het denken gezet over de **kwantitatieve** verschillen tussen de uitkomsten van diverse methoden. Sindsdien ben ik van mening dat het voor de samenhang en effectiviteit van een partij beter is om met afspiegeling te werken.

Er is een zekere analogie met de werking van verschillende politieke systemen. De politicoloog Lijphart heeft als opvatting (NRC 7 februari 2001) "dat het consensusmodel met meerdere partijen en wisselende coalities betere democratische resultaten oplevert dan het 'meerderheidsmodel' . waarin steeds één partij het een tijdje voor het zeggen heeft".

(4) Als de getallen 70 en 69 in het voorbeeld door andere worden vervangen, waarbij het eerste groter is dan het tweede, blijft de uitslag op basis van de meerderheidsregel ongewijzigd. Met Borda heeft een verandering in de krachtsverhouding wel effect:

70/69	A	e	B	f	C	g	D	h
76/63	A	B	e	f	C	g	D	h
78/61	A	B	e	C	f	g	D	h
80/59	A	B	e	C	f	D	g	h
84/55	A	B	C	e	f	D	g	h
87/52	A	B	C	e	D	f	g	h
93/46	A	B	C	D	e	f	g	h

Naarmate de verhouding meerderheid/minderheid verschuift van 70/69 naar 93/46 verschuiven de posities van de minderheidskandidaten naar omlaag, tot dezelfde uitslag als met de meerderheidsregel is bereikt (bij 46 of minder stemmen voor de minderheid). In dit geval moet de minderheid dus minimaal 47 stemmen (34%) hebben om een plaats op de meerderheid te veroveren.

Met EOS hebben de schuivende krachtsverhoudingen iets andere effecten:

70/69	A	e	B	f	C	g	D	h
82/57	A	e	B	f	C	D	g	h
87/52	A	e	B	C	f	D	g	h
98/41	A	e	B	C	D	f	g	h
105/34	A	B	e	C	D	f	g	h
116/23	A	B	C	e	D	f	g	h
122/17	A	B	C	D	e	f	g	h

Hier heeft de minderheid slechts 18 stemmen (13%) nodig om een plaats op de meerderheid te veroveren. Kandidaat e verliest de tweede plaats als de minderheid tot 34 stemmen slinkt, met Borda was dat bij 63 stemmen. Dit illustreert dat EOS vriendelijker voor minderheden is dan Borda.

(5) Als 70/69 wordt vervangen door 69/70, dus één kiezer gaat van meerderheid naar minderheid, dan heeft dat met de meerderheids-regel een dramatisch effect op de uitslag:

70/69	A	B	C	D	e	f	g	h
69/70	e	f	f	h	A	B	C	D

Hier geldt dus *winner takes all*.

De afspiegelingsuitslag verandert lang niet zo sterk.

70/69	A	e	B	f	C	g	D	h
69/70	e	A	f	B	g	C	h	D

Dit ziet er voor iedereen toch acceptabel uit.

(6) Als het mijn voorkeur heeft dat de kandidaten A, B, C en D in die volgorde op de eerste vier plaatsen van de lijst komen dan kan ik dat zo op mijn stembiljet invullen. Maar als ik bedenken dat A, B en C toch wel door een ruime meerderheid gesteund zullen worden, en dat D misschien wel van E zal verliezen, dan zou ik ook A, B, D, C of zelfs D, A, B, C kunnen invullen. Als ik dat doe heb ik *strategisch of manipulatief gestemd omdat ik een andere dan mijn werkelijke voorkeur heb ingevuld*, en dat deed ik om mijn *werkelijke* voorkeur te *realiseren*. Het is natuurlijk maar afwachten of het strategische stemmen ook effect heeft. Als het op grote schaal voor verschillende kandidaten wordt gedaan kan er een lijst uit de bus komen die niemand werkelijk wilde.

(6a) Dat vermoeden van strategisch stemmen wordt dan ook nog gekleurd door mijn mening over de kwaliteiten van de kandidaten. Als kandidaat X als eerste op een aantal biljetten staat en ik denk dat X daar totaal ongeschikt voor is (en dat iedereen dat met mij eens hoort te zijn), dan zal ik aan strategisch stemmen denken. Maar als ik denk dat anderen X daar wel geschikt voor kunnen vinden, dan zal ik geen strategisch stemmen vermoeden. Ook het aantal biljetten waar X prominent op staat speelt een rol, als het er *relatief veel zijn heb ik het vermoeden niet*, als het er *wenig zijn misschien wel*. En als X feitelijk strategisch gesteund wordt maar niet of nauwelijks als een van de eersten op een biljet voorkomt dan zal me dat niet eens opvallen.

(7) Volgens hun advies is aan De Swart en Storcken gevraagd om te letten op: " (a) de mate waarin een systeem een afspiegeling oplevert van de werkelijke voorkeuren van degenen die een stembiljet invullen, en (b) de mate van doorzichtigheid van het systeem".

De adviesaanvraag was een uitvloeisel van MO 69.0055 (congres 20 november 1999). In de mij verstrekte tekst van die motie wordt het eerste punt iets anders geformuleerd: "(a) de mate waarin het systeem een afspiegeling oplevert van de wensen van degenen die een stembiljet invullen,".

In de context van strategisch stemmen heeft -naar mijn mening- "*werkelijke voorkeuren*" toch een wat andere lading dan "*wensen*".

(7a) De problemen met strategisch stemmen zouden -erg formalistisch geredeneerd- kunnen worden opgeheven door de kiezers niet om kandidaten 'in volgorde van hun voorkeur' te vragen (SHR, bijlage A, artikel 1, lid 2). Borda werkt namelijk niet met volgorde maar met punten. Bij elke plaats op een stembiljet hoort een aantal punten en door een kandidaat op die plaats in te vullen geef je hem dat aantal punten. Vroeger werden die punten niet op de biljetten getoond, maar tegenwoordig wel. Aan de kiezers zou dus kunnen worden gevraagd om op de aangegeven plaatsen bij de punten namen van kandidaten in te vullen.

(8) Een aardig voorbeeld: er zijn in de stad 4 wijken/kwadranten, elk telt 40 kiezers en een of meer kandidaten.

kwadrant	kandidaten
1	A B C D
2	G
3	E F
4	H

De kiezer hebben voorkeuren voor kandidaten uit hun eigen kwadrant, de stembiljetten worden als volgt ingevuld

aantal	kandidaten
20	A,B,C,D
15	B,A,C,D
5	C,B,A,D
25	E,F,A,G
15	F,E,H,B
40	G,E,F,A
40	H,F,B,C

uitslag Borda	F E B A H G C D
uitslag EOS	H G E A F B C D

Met EOS krijgt elk kwadrant een kandidaat bij de eerste vier, met Borda zijn de eerste vier plaatsen voor kandidaten uit twee kwadranten.

Opschudding verwees ook naar een internet-site met de resultaten van allerlei simulaties, waar je ook zelf simulaties kunt laten uitvoeren. Om de resultaten te kunnen beoordelen moet je natuurlijk wel de onderliggende modellen kennen, daar heb ik mij nog niet in verdiept.

(9) Ik geef hier een enkel voorbeeld:

BILJETTEN	KANDIDATEN
40	A,B,C,D,E,F,G,H
1	A,B,E,C,D,F,G,H

minderheid zet E (strategisch) voor C en D, in een poging om E op plaats vier te krijgen

BILJETTEN 40/1

UITSLAGEN

BORDA	A,B,C,D,E,F,G,H
EOS	A,B,C,D,E,F,G,H

De minderheid is te klein om effect te hebben, maar met andere aantallen lukt het wel.

BILJETTEN 30/11

UITSLAGEN

BORDA	A,B,C,D,E,F,G,H
EOS	A,B,C,E,D,F,G,H

E naar plaats 4

BILJETTEN 27/14

UITSLAGEN

BORDA	A,B,C,E,D,F,G,H
EOS	A,B,C,E,D,F,G,H

E naar plaats 4

Onder EOS zijn 11 strategische stemmen voldoende om E op plaats 4 te krijgen, onder Borda zijn er 14 nodig

Voor een groot aantal vormen van strategisch stemmen heb ik nagegaan bij welke grootte van de minderheid er effect was. Nagenoeg altijd wordt een effect met EOS eerder bereikt dan met Borda. Om effect te bereiken zijn bij EOS minder strategische stemmen nodig dan bij Borda.

Advies prof. dr. H.C.M. de Swart (Univ. Tilburg) en dr. T. Storcken (Univ. Maastricht) via Frans van Doorne **inzake kiessysteem**

Advies inzake keuze kiessysteem

Het Landelijk Bestuur van D66 heeft ondergetekenden, door bemiddeling van de heer F. J. M. van Doorne, gevraagd om vanuit onze deskundigheid ter zake een advies uit te brengen met betrekking tot het handhaven van het binnen de partij gebruikte kiessysteem dan wel het vervangen ervan door een ander systeem. Het verzoek betreft uitsluitend een vergelijking van het bestaande systeem (dat onder vakgenoten het Borda-systeem wordt genoemd) met twee andere systemen die in de partij ter discussie staan: het EOS-systeem (binnen het vak meestal aangeduid als het STV-systeem, afgeleid van de engelse naam 'Single Transferable Vote') en het zogenoemde 'matrixsysteem', dat ook wordt aangeduid als het systeem van de meerderheidsregel.

De partij D66 wil de interne discussie over het kiessysteem beëindigen. Daartoe is ons gevraagd in een advies te kennen te geven welk van de genoemde systemen voor de partijinterne verkiezingen zoals die bij D66 procedureel zijn voorzien, de voorkeur verdient. En met het oog op het advies is ons gevraagd in onze oordeelsvorming met name twee criteria te betrekken: (a) de mate waarin een systeem een afspiegeling oplevert van de werkelijke voorkeuren van degenen die een stembiljet invullen, en (b) de mate van doorzichtigheid van het systeem.

Het toeval wil, dat de eerste ondertekenaar van deze brief onlangs in een publicatie* met drie vakgenoten de drie genoemde systemen (naast nog een aantal andere systemen) aan een nadere analyse heeft onderworpen. De tweede ondertekenaar kent deze publicatie en stemt in met de daarin uitgesproken beoordeling van de merites van de drie in de vergelijking betrokken systemen. In een bijlage verwijzen wij naar de voor ons advies relevante conclusies uit bestaand onderzoek, die in de genoemde publicatie zijn samengevat. Voor het overige zij verwezen naar de publicatie zelf en naar de daarin gegeven literatuurverwijzingen.

Op basis van deze analyses luidt ons advies als volgt:

vanuit de optiek van een partij die zoveel belang hecht aan een 'one man one vote'-principe verdient het 'matrixsysteem', met name rekening houdend met de twee genoemde criteria, zonder voorbehoud de voorkeur.

Er zijn ons ook geen andere methoden bekend die gegeven de spelregels van D66 beter zouden uitpakken.

Hopend hiermee u en uw partij van dienst te zijn tekenen wij,

Prof. dr. H.C.M. de Swart (Universiteit van Tilburg)

Dr. T. Storcken (Universiteit van Maastricht)

* Harry de Swart, Ad van Deemen, Elionora van der Hout en Peter Kop, Verkiezingen, een web van paradoxen, Epsilon uitgaven, Utrecht 2000, Zebra reeks).

Bijlage bij advies

Hierbij een korte karakteristiek van de drie onderzochte systemen.

1. Het Borda systeem

Dit systeem wordt gebruikt om een volgorde van kandidaten te bepalen. Zo wordt het ook door D66 gebruikt bij interne verkiezingen voor het bepalen door alle leden die hun stem uitbrengen, van de volgorde van een kandidatenlijst waarmee de partij later de externe verkiezingen ingaat.

Het systeem is op zich zelf eenvoudig van opzet, makkelijk uit te leggen en simpel in gebruik. Wat het tweede beoordelingscriterium betreft scoort dit systeem dus hoog.

Een ernstig bezwaar van het systeem is evenwel dat het manipulatiegevoelig is: uitlokken van geveinsd stemgedrag. Dit betekent dat een kiezer of een groep van kiezers, gebruik makend van de ingeschatte kansen van de verschillende kandidaten, de eigen voorkeur kan opwaarderen door het stembiljet anders in te vullen dan overeenkomt met de eigen voorkeur. Zo kun je bijvoorbeeld door een concurrent van je favoriet oneigenlijk op de laatste plaats te zetten bereiken dat je eigen favoriet wint in plaats van diens concurrent. Dit wordt 'strategisch gedrag' genoemd. In deze zin is het systeem gevoelig voor manipulatie van de uitkomst. Naast ethische bezwaren maakt dit strategisch gedrag het stemmen ingewikkeld en doet het afbreuk aan de wens de uitkomst een zo getrouw mogelijke afspiegeling te laten zijn van de werkelijke verdeling van voorkeuren. Wat het eerste beoordelingscriterium betreft scoort dit systeem ronduit slecht.

Voorbeelden van de mogelijkheid tot manipulatie zijn in het eerdergenoemde boek te vinden. En het zijn ook vermoedens van strategisch omgaan met het 'one man one vote'-principe die, naar we hebben gehoord, binnen de partij tot ongenoegen hebben geleid over het bestaande systeem.

2. Het Single Transferable Vote (STV) systeem

Ook hier lijkt het systeem op het eerste gezicht overzichtelijk. De schijn bedriegt evenwel. De gebreken van het systeem komen pas bij nadere analyse aan het licht. In genoemde publicatie worden ze vermeld.

Bedenk dat een kandidaat die bij paarsgewijs vergelijken van iedere andere kandidaat wint een goede collectieve keuze is. Immers er is geen meerderheid voor een andere kandidaat. Zo'n kandidaat wordt binnen het vakgebied Condorcet-winnaar genoemd. Het kan o.a. gebeuren, dat in het eliminatieproces iemand geelimineerd wordt die bij paarsgewijs vergelijken juist van iedere andere kandidaat wint. En het kan voorkomen dat iemand juist verliezer wordt als hij méér stemmen krijgt; het systeem is niet 'monotoon'. Het zijn zulke mogelijkheden (die de auteurs paradoxen noemen) welke in strijd zijn met het criterium van een zo getrouw mogelijke afspiegeling van de kiezersvoorkeuren en die het systeem manipuleerbaar maken in de hierboven omschreven betekenis van het woord.

Het Borda systeem is wel monotoon; er zijn evenwel situaties waarbij ook hier de Condorcet-winnaar niet gekozen wordt door dit systeem.

3. Het matrix-systeem

Ook dit systeem wordt gebruikt zowel voor het aanwijzen van één winnaar als voor het vastleggen van de volgorde van een kandidatenlijst bij interne verkiezingen. Het ligt dan voor de hand te spreken(.) van matrixmethode, omdat hierbij iedere kandidaat paarsgewijs met iedere andere kandidaat vergeleken wordt. Dit door na te gaan hoeveel kiezers de ene kandidaat boven de andere hadden geplaatst. Het systeem is op zich heel doorzichtig. En wat in de context van het gevraagde advies heel belangrijk is: het systeem is niet manipulatiegevoelig.

Als bezwaar tegen het systeem wordt naar voren gebracht, dat een mogelijke uitkomst van het systeem is, dat van drie kandidaten A, B en C bijvoorbeeld A wint van B, B van C en C weer van A. Je kunt dan gaan zoeken naar een secundair en eventueel tertiair kenmerk, om tot een volgorde te komen. Een secundair kenmerk is bijvoorbeeld het stemmenverschil waarmee ze ieder wonnen van de ander; een tertiair criterium is met hoeveel stemmen verschil ze wonnen of verloren van de overige kandidaten op de lijst.

De kans op het optreden van zulke cyclische tripletten is al klein, de kans dat daarna een secundair of tertiair kenmerk nog geen uitsluitsel zou geven is vrijwel nihil. En mocht dit alles zich toch voor doen dan is er blijkbaar sprake van een buitengewoon grote mate van gelijke populariteit tussen de kandidaten. Het ligt dan voor de hand om gewoon te loten tussen de betrokkenen.'

KIESSYSTEEM

MO 69.0055 indieners: van Doorne, F. e. a. woordvoerder van Doorne, F.
 bij 4010 onderwerp ONDERZOEK 3 KIESSYSTEMEN
 HB overnemen

Het congres van D66 in vergadering bijeen op 20 november 1999 te Zutphen,
overwegende dat

- een tweetal jaren geleden de Adviesraad aan het Hoofdbestuur heeft geadviseerd het zogeheten matrix-kiessysteem, ontworpen door Gerrit Bosch, in te voeren, omdat het minder manipulatiegevoelig is dan het bestaande;
- in dat advies een rol heeft gespeeld, dat een externe deskundige inzake kiessystemen (een hoogleraar logica van de Katholieke Universiteit Brabant) van oordeel was, dat het matrix-kiessysteem van alle hem bekende en gangbare kiessystemen het minst manipuleerbaar is;
- het vergelijken en beoordelen van kiessystemen specialistische kennis vereist,
constaterende dat
- het kiezen voor een ander, beter kiessysteem in de gelederen van D66 al jaren speelt zonder dat dit tot een concreet voorstel aan het congres heeft geleid;
- tezelfdertijd o a. heel nadrukkelijk door "Opschudding", en zijdelings ook door de landelijke Programmacommissie in haar aanbevelingen aangaande "Burger en Bestuur" (zie aanbeveling 8002) wordt gepleit voor invoering van het EOS-kiessysteem;
- de HB-cie. in haar rapport terzelfdertijd van mening is, dat thans een keuze tussen het nog steeds geldende en het EOS-systeem niet verantwoord is;

van mening dat

- aan elk kiessysteem altijd voor- en nadelen zullen zitten;
- momenteel binnen de partij andere belangrijker zaken alle beschikbare mensen en energie opeisen;

verzoekt het Hoofdbestuur

- op korte termijn een tweetal deskundigen een vergelijking te laten maken van (1) het bestaande systeem, (2) het EOS-systeem en (3) het matrix-systeem, gegeven de binnen de partij geldende spelregels voor het kiezen van partijfunctionarissen, respectievelijk van kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen, met als beoordelingscriteria: (a) de mate waarin het systeem een afspiegeling oplevert van de wensen van degenen die een stembiljet invullen, en (b) de mate van doorzichtigheid van het systeem;
 - een zodanige afspraak te maken met de twee deskundigen, dat hun advies beschikbaar zal zijn op het eerstvolgende congres;
 - om bij gelijklopend advies van de deskundigen en indien het een voorkeur betreft ten nadele van het huidige systeem alle voorbereidingen te treffen die nodig zijn, om op het volgend congres van kiessysteem te kunnen veranderen,
 - om bij verdeeld advies van de deskundigen het als partij zoeken naar een beter kiessysteem verder te laten rusten
- en gaat over tot de orde van de dag.

KIESSYSTEEM Een selectie uit de geschiedenis van de D66-discussie over het kiessysteem sinds 1996 met de nadruk op de discussie over het matrixsysteem

In 1996 stelde het toenmalig Hoofdbestuur een commissie Herziening Intern Stemsysteem in (HIS). Deze bestond uit Ko Anthonisse (oud-raadslid Weesp, eerder werkzaam bij Mathematisch Centrum) en Jet de Bussy.

Op pag 16 van het rapport staat over het matrixsysteem:
 "Als democratie niet meer is dan beslissen bij meerderheid, moet een daarbij passend stelsysteem op basis van louter volgordes worden gekozen.

Als democratie ook inhoudt dat minderheden zich kunnen manifesteren en dat verschillen van opvatting als in beginsel vruchtbaar worden beschouwd, moet een daarbij passend systeem op basis van punten worden gekozen.

Voor D66 ligt het naar onze mening voor de hand om voor de interne verkiezingen een afspiegelingssysteem te gebruiken.

Wij ontraden dus het gebruik van meerderheidssystemen zoals matrixsystemen en stemmen per plaats. Wij vinden dat minderheden in principe ook op verkiesbare plaatsen en in posturen gekozen moeten kunnen worden. De meerderheidssystemen sluiten dat zelfs voor de grootst mogelijke minderheid uit.

Met de keus voor een afspiegelingssysteem accepteren wij dus dat "strategisch stemmen" effect kan hebben. Omdat in concrete gevallen niet kan worden vastgesteld of zo wordt gestemd is de prijs voor het uitbannen daarvan, namelijk een meerderheidssysteem, ons veel te hoog."

In 1998 was er de commissie Kiessysteem en Stemsysteem (KES) o.l.v. Dick Tommel en met medewerking o.a. van Arthur Docters van Leeuwen.

Uit een beschrijving van de D66-pleitbezorger voor het matrixsysteem – Gerrit Bosch uit Waalre – komt de volgende zin. "Hoewel dus structureel eenvoudig van opzet is de uitwerking numeriek bewerkelijk. Er is een computerprogramma (in BASIC) beschikbaar om dit bezwaar te verhelpen." De Heer Bosch refereert in zijn brief van 23 december 1998 aan de cie KES aan prof. de Swart.

De cie KES beoordeelde het matrixsysteem en kwam tot de volgende conclusie (KES 99.0028 pag. 29 punt 4.7)

"Omdat de matrixmethode tot de meerderheidssystemen behoort, wordt die methode dus afgewezen."

Op 20 april 1999 hield de cie KES een besloten bijeenkomst voor geïnteresseerden en debatteerde over kiessysteem en stemsysteem.

In het eindrapport stelde de cie KES o.a. "Daarnaast is bestudeerd of andere mogelijke kiessystemen minder bezwaar met zich meebrengen. Uitgangspunt hierbij was dat het zou moeten gaan om systemen die erop gericht zijn een zo goed mogelijke afspiegeling op te leveren van de wensen van de inzenders van de biljetten. Gebleken is dat naast het huidige systeem hieraan slechts het zgn EOS-systeem voldoet." (... twee bezwaren, thans niet verantwoord keuze te maken, stel kleine werkgroep in)"

Het LB besloot aan congres 69 voor te leggen de materie rond de kiessystemen niet verder te laten onderzoeken.

In congres 69 op 20 november 1999 lagen 4 opties: (voorstel + 2 moties en 1 amendement) te weten: niet verder uitzoeken; alleen EOS met huidige systeem vergelijken; cie onderzoek kiessysteem instellen (zonder specificatie) en 3 systemen vergelijken (huidige, EOS en matrix). Deze laatste motie - 69.0055 - werd aangenomen, waarmee de andere voorstellen vervielen. Vanuit het congres werd gevraagd de commissie ook het "approval system" te laten onderzoeken. Tevens verzocht het congres om de mogelijkheid te onderzoeken het huidige kiessysteem te verbeteren, zodat het systeem ook echt tot one man one vote kan leiden. Het toenmalige HB nam

beide opmerkingen ter harte en beval aan om motie 69 0055 aan te nemen inclusief de twee toevoegingen.

Het – inmiddels Landelijk – Bestuur rapporteerde aan congres 71

“Er is serieus geprobeerd om op een voor iedereen toegankelijke manier in een notitie uitvoering te geven aan deze motie. In navolging van de commissie Tommel is dat helaas opnieuw niet gelukt. Vanuit het oogpunt van tijd/rendement heeft het LB dit project stilgelegd.

Advies LB aan congres 71:

1) de indieners/verzoekers komen zelf met een voor indieners begrijpelijke tekst inclusief een advies van deskundigen

2) probleemanalyse leidt tot de conclusie dat iedereen die zich daaraan schuldig maakt moet ophouden met het zogenaamd “tactisch” stemmen. en moet gewoon de beste lijst invullen. Ieder systeem gaat uiteindelijk kapot aan verkeerd gebruik. Bij de steminstructie zou hier actief op gewezen kunnen worden.”

Daarop maakte de afdeling Tilburg via motie 71 1021 bezwaar tegen het niet uitvoeren van motie 69.0055. Het LB zegde toe de motie alsnog uit te voeren, de indieners werd verzocht zelf met een heldere uitleg van het matrixsysteem te komen en daarop werd de motie Tilburg ingetrokken.

Thans liggen voor congres 72 voor de rapportage en voorstellen, conform toezegging.